

Izhaja dvakrat na teden, in sicer v sredo in soboto ob 11. uri predpoldne ter stane z izrednim prilagam ter s „Kažipotom“ ob novem letu vred po pošti prejeman ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto	13 K 20 h. ali gld. 6 60
pol leta	6 „ 60 „ 3 30
četrt leta	3 „ 40 „ 1 70

Posamične številke stanejo 10 vin.

Naročnino sprejema upravnništvo v Gosposki ulici št. 7. v Gorici v „Goriški Tiskarni“ A. Gabršček, vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 2. do 12. ure. Na naročila brez doposlane naročnine se ne odziva.

Oglašni in posilne se računajo po petit-vrstni tiskani 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaki vrsti. Večkrat po pogodbi. — Večje črke po prostoru. — Reklame in spisi v uredniškem delu 15 kr. vrsta. — Za obliko in vsebino oglasov odklanjamo vsako odgovornost.

SOČA

»Vse za omiko, svobodo in napredek!« Dr. K. Lavrič

Uredništvo

se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. dopoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravnništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 7. v I. nadst. na levo v tiskarni.

Naročnino in oglašje je plačati loco Gorice.

Dopisi naj se pošiljajo le uredništvu.

Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravnistvu.

„PRIMOREC“

Izhaja neodvisno od „Soče“ vsak petek in stane vse leto 3 K 20 h ali gld. 1-60.

„Soča“ in „Primorec“ se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Šolski ulici in Jellensitz v Nunski ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrončič na trgu della Caserma.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

— Telefon št. 83. —

»Gor. Tiskarna« A. Gabršček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zal.

Šuklje o liberalizmu.

Dvorni svetnik Šuklje, ki je na svoja stara leta „per varios casus, post tot discrimina rerum“ srečno prijal, v klerikalni tabor ter bil sedanji izvoljen državnim posilancem po milosti dr. Zindre, je razpravljaj te dni v ljubljanskem „Slovenecu“, kako dobiti viro za zboljšanje učiteljskih plač na Kranjskem. V svojo razpravo pa je spletel marsikaj, kar morda sicer ne tiče vanjo; tako je govoril tudi o liberalizmu. Citiral je iz svojega govora v deželni zboru kranjskem pred 17 leti to-le:

„Če se oziram danes okoli po širokem svetu, vidi se mi, da tisti kompleks političnih nazorov, katerega označim z eno besedo „liberalizem“, da ta kompleks političnih idej dandanes propada in gine. Odkol ta prevrat v javnem mnenju? V tistem hipu, ko se je liberalizem prenesel na gospodarstveno polje, spilval je v premnogem oziru slabo. Ekonomičnemu liberalizmu je bilo geslo: „Laissez aller, laissez faire“, in vlade, v katerih so bile merodajne doktrine njegove, gledale so roke križem, kako je gospodarsko mogočni element izmožl in izsesal gospodarsko slabotnega. Od tod prihajajo posledice, katere vidite dan za dnevom. Na eni strani vedno se množijo bogastvo v rokah nekaterih plutokratov, na drugi strani propad srednjega stanu in vedno se množijo proletarij. Podstava tej ekonomični sistemi je absolutna prostost posilince. Tej teoriji nasproti dviguje se druga, ki raste z vsakim dnevom, teorija, katere temelj posilince omajiti povsod tam, kjer se zahteva ozir na blagor celote.“

Potem pa pravi:

„Javna in jasna obsodba liberalne sisteme iz mojih ust, izražena v deželni sobani pred 17 leti, dokazuje neovržno dejstvo, da sem takoj začetkom svoje parlamentarne dobe bil opustil liberalno svetovno naziranje.“

Pred vsem moramo pibiti, da povdarja v svojem govoru pred 17 leti le gospodarsko stran, sedaj po 17 letih pa pravi, da njegova javna in jasna obsodba

dokazuje, da je opustil takoj začetkom svoje parlamentarne dobe — liberalno svetovno naziranje. — Pa je vendar nekaj drugega liberalno svetovno naziranje in pa ekonomični liberalizem! Ali ne?!

Toda tu nimamo namena baviti se s tem prav po klerikalni maniri storjenim zaključkom dvornega svetnika v pokoju, marveč reči se nam zdi umestno, da pri nas Slovencih sploh ni tkega liberalizma, o kakršnem govori Šuklje.

Njegov posnetek iz govora pred 17 leti v „Slovenecu“ 10. t. m. hoče napraviti utis, kakor da tudi slovenski „liberalizem“ skoduje na gospodarstvenem polju, kakor da vsled njega gospodarsko mogočni element moke in izsesuje gospodarsko slabotnega, da vsled njega propada srednji stan ter se množi proletarij. Toda pri nas, kakor rečeno, takega liberalizma ni.

Nič drugega nego dobro preračunjen namen je od klerikalne strani naziranje narodno-napredne stranke z liberalno stranko, in sicer liberalno tako, kakor so židovsko-liberalne stranke. Opetovano že smo razlagali razliko med nekdanjim liberalizmom in med narodno-napredno stranko, zato danes ne sežemo zopet po tem razlaganju, opozarjamo pa le z nova na program narodno-napredne stranke in na njeno delovanje. Narodno-napredna stranka se ni storila nič takega, da bi se moglo reči o njej, da njen liberalizem vpliva na gospodarstvenem polju v premnogem oziru slabo, da bi vsled njene liberalizma močnejši trl slabega itd., marveč res je, da dela vsestransko za uspeh slovenskega narola, vsem stanovom priznava enake pravice pa tudi enake dolžnosti, nadvladuje kateregakoli stanu pa naravnost izključuje. To slednje stoji prav v odkritem nasprotju s Šukljejevo pridigo o izmoževanju, o izsesavanju, o tlačenju gospodarsko slabotnega. Dokaz, da pri nas ni takega liberalizma. Da prav oni, katere se imenuje „liberalce“, so odločno zavrnili vsak židovskomenški liberalizem kot lazi-liberalizem ter se postavili na stališče, da treba skrbeti za vsestranski narodni napredek. Program na-

rodno-napredne stranke je tak, da ga lahko podpiše vsakdo, kdor ima srce za narod, tudi vsak duhovnik, ako hoče delati za boljše čase nasega naroda. Pa tudi v delovanju narodno-napredne stranke se vidi jasno skrb za procvitanje poduka, za povzdigo kmetijstva obrti in trgovine, za vsestranski ugodni razvoj vseh naših potreb, klerikalci le tlačijo in ovirajo delo, pa kriče o brezvercih tam, kjer so oni brez vere, kajti drugače bi je ne vlačili na politično torišče ter bi ne begali z njo prevernih ljudij v edini namen, da se tako toliko lažje uresničujejo njihove svrhe.

Klerikalcem ni nič mar za ljudstvo. To se kaže zlasti v kranjskem deželni zboru pa tudi v našem. V prvem ovirajo klerikalci delo prav radi tega, ker nečajo, da bi ljudstvo prišlo do spoznanja, da vse, kar se res stori za ljudstvo, se stori iz narodno-naprednih vrst, pri nas pa lepo molčijo in kimajo za svojim dobronikom Pajerjem, ki reže deželni kruh tako, da dobiva Furlanija kos, Slovenci pa mrvice; kadar pa prihajajo od strani naših poslancev na dan predlogi in nasveti, ki se živo tičejo našega ljudstva, takrat se porogljivo držijo, v svojih listih z njimi potem pa norce brijejo v veliko veselje tako bogaboječega in vernega Pajerja, da je vzgojil svojega sina za brezverca.

Vsa strahila z liberalizmom, z brezverci itd. so le grde izmisliotine, umazano orodje umazanih brezdomovincev, kateri hodijo med nared res le molzi in izsesavat, z veliko malho v roki, na jeziku pa z zlorabo vere in z obrekovanjem, da „liberalci“ hočejo podreti cerkve ter da nimajo Boga. Rimske klerikalizem se seveda proti vsaki svobodi in pobija jo le radi tega, ker ve, da kakor začne ljudstvo svobodno, s svojo glavo, misli, je njega kraljevanje pri kraju. „Liberalizem“ je le strahilo, in poncumenemu kmetu je prešlo to tako v meso in kri, da se kar pretrese, če sliši, da je kdo „liberalce“, ter da misli, da se zdajpazdaj prikaže hudič pa pograbi „tega liberalca“, čeprav vidi tik sebe mogočnega najboljšega človeka.

Položaj v nas Slovencih je pač tak, da moremo naprej edino le poleg naziranj in programa narodno-napredne stranke ter so-

rikalizma. Da se to delo ne vrši tako, kakor bi radi, temu so krivi le klerikalci, ki hujskajo ljudi celo daleč, da naj ubijajo „liberalce“, ako se prikažejo med njimi, ter na sploh mečejo polena pod noge vsakemu delu za napredek našega naroda. Oni hočejo imeti le absolutno vlado nad vsemi sloji našega naroda; vse bodi pokorno črni suknji in njenim priveškom.... Da je tu izključen vsak pravi napredek, je jasno, kakor je jasno, da takim potom ne moremo nikdar veljati za enakoveljavne z drugimi narodi....

Med take bojovnike je zašel stari Šuklje. Ako bi bil pravi liberalce, ne bil bi prišel nikdar med klerikalne vrste, ker je bil pa le židovski liberalce... glej njegov govor!... nò, potem je umevno, da je padel iz ekstreme v ekstrem. Sedaj pa odganja „liberalne“ strahove iz svojega „gradica Kamna na Dolenjskem“ v Ljubljano, kjer jih postavljajo v „Slovenecu“ na ogled proti „liberalcem“, katerih kar ne bi bilo konec. Ali naj le strahijo, kakor hočejo, delo pod naprednim praporjem ne poneha, marveč se bo nadaljevalo vedno bolj, da bodo naše ljudstvo jasno videlo, kdo mu hoče dobro in boljnih časov, ter da spozna vse klerikalne politične slepice.

Ricmanjsko vprašanje.

(Dalje.)

Drugim Ricmanjem pa so se dostavljale karhektografirane rešitve njihovih prijav v pravoslavje, češ, da se razvidi iz prijave, da jim niso znane razlike med rimsko-katoliškim in grško-vzhodnim obredom in se ne more meniti, da niso izbrali novi obred iz lastnega prepričanja, marveč je opravičeno mnenje, da so oddali izjavo v nenormalnem dušnem in čustvenem stanju; izjava nima pravne moči. Iz Trsta je bil dobil okr. glavar neki formular, po katerem je izpraševal Ricmanjce sicer prav zvito, ali večkrat so ga zenske spravile v zadrego.

Po eni strani se je zgodilo to, po drugi pa so protestantski pastirji pred očmi orožnikov agitirali svobodno, naj prestopijo Ricmanjci k luteranstvu, češ, potem dobijo zopet milosti pri vladi, tudi tržaski škof

Islandski ribič.

Pierre Loti.

Roman. Iz francoščine prevel Fran Šturm.

(Pavle)

Kar jej je na njem najbolj ugajalo, je bilo to, da je bil tako mehak in otroški, ta isti Jan, ki je včasih tako silno preziral dekleta, ki so bila zaljubljena vanj. Z njo pa je bil vedno ljubezniv, kar se je zdela na njem čisto naravno, in oboževala je tisti dobri smehek, ki mu je zaigral krog ust vselej, kadar sta se spogledala. Ti priprosti ljudje poznajo neko posebno, prirojeno spoštovanje do „soproke“; globok prepad loči to od ljubice, ki je samo stvar zabave in ki se jej z zaničljivim nasmehom vrže nazaj v obraz poljube pretekle noči. Marjetica je bila njegova „soproga“, in po dnevu se ni več spominjal njenega ljubkovanja, tako malo važno mu je bilo to, tako trdno sta bila združena za celo življenje.

... Bala se je za svojo mlado srečo, zelo bala; zdela se jej je, da je prišla preveč nepričakovano, da izgine kakor sanje...

Pred vsem, bo-li ta ljubezen pri Janu trajna?... Včasih se je spominjala njegovih ljubic, njegove naglosti, njegovih doživljajev, in takrat se je vstrašila: bo-li vedno hranil zanj to globoko nežnost, to sladko spoštovanje?...

V resnici, šest dnij zakona za tako ljubezen, kakršna je bila njuna, to ni bilo nič; nič, samo majhno

predplačilo za življenje, — ki bo morda še tako dolgo! Toliko da sta se videla, da sta govorila, da sta spoznala, da živita drug drugemu. — In vse svoje načrte o skupnem življenju in tihi sreči sta morala odložiti do tedaj, ko se povrne...

O, prihodnja leta mu mora za vsako ceno zabraniti, da ne pojde na Island!... Toda kako to doseči? In s čim se bosta potem živila, ker sta bila oba tako malo premožna?... In potem, Jan je tako ljubil svojo morje...

Toda skušala bo vkljub vsemu, da ga pridržita doma; v to porabi vso svojo voljo, ves svoj razum in vse svoje srce. Biti žena islandskega ribiča, gledati vsako leto z žalostjo, kako se bliža pomlad, preživeti v strahu vsako poletje, — ne, sedaj, ko ga je ljubila bolj nego si je mogla kdaj misliti, jo je obhajala prevelika bojazen, če se je zmisli na ta dolga leta negotove bodočnosti...

Imela sta en sam pomladen dan, jeden sam.

Bilo je na dan pred odhodom, na ladji je bilo že vse v redu, in Jan je ostal ves dan z njo. Sprehajala sta se po potih, roko v roki, tesno drug ob drugem, kakor zaljubljenca, ter si pripovedovala tisoč stvari. Dobri ljudje so se smehljaje ozirali za njima:

— To je Marjetica in veliki Jan iz Pors-Evrena... Novo poročen parček!

Resnična pomlad ta poslednji dan! Skoro čudno je bilo videti, kako je hipoma nastala velika tišina, in niti madeža ni bilo več na nebu, kjer so se poprej vedno podili gosti oblaki. Od nobene strani ni bilo čutiti vetra. Morje je bilo zelo mirno; povsod je imelo

isto blede-modro barvo, in niti genilo se ni. Solnce je bleščalo v mogočnem, svetlem sijaju, in bretonska zemlja je bila polna toplih žarkov. V zraku je vladala prijetna toplota, ki je spominjala na poletje, in človek bi bil rekel, da mora to vedno tako ostati, da ne bo nikdar več temnih, viharjih dnij. Predgorja in zalivi, nad katerimi se niso več podile sence temnih oblakov, so iztezali svoje velike obrise na toplo solnčno luč; zdela se je, da tudi oni počivajo v tej splošni, brezkončni tišini... Kakor da hoče vse to osladiti in podaljšati v brezkončnost praznik njune ljubezni; — in že je bilo videti zgodnje cvetlice, primavere so rastle ob jarkih, in vijolice, še blede in brez vonja.

Včasih ga je Marjetica vprašala:

— Kako dolgo me boš ljubil, Jan?

Tedaj jej je pogledal s svojimi dobrimi, odkritosrčnimi očmi v obraz ter začuden odgovoril:

— Ali vedno, Marjetica...

In ta odgovor je bil verjeten in prepričevalen, kajti glasil se je tako priprosto.

Naslonila se je na njegovo roko. Vse njene želje so se izpolnile, in vsa srečna se je oklepala svojega Jana. Ali hipoma se je zopet domislila prihodnjega dne: — odleti jej Jan kakor one velike morske ptice... Jutri bo že daleč na širnem morju!... In za sedaj je bilo prepozno, ničesar ni mogla storiti, da bi ga pridržala...

S teh skalnatih potij, po katerih sta se sprehajala, je bilo videti vse tja po obrežnih tleh, ki so bila brez drevja, porastla z nizkim bodičjem in posejana s kamenjem. Ribiške hišice so stale tupatam, naslonjene

ne bo nasprotno, izročiti cerkev v Ricmanjih za protestantsko službo božjo, vlada jim da podpore za nasajenje ameriških tri itd. Torej ti so smeli neovirani hoditi po Ricmanjih, proti unijatskemu kanoniku pa je spravil škof Nagl na noge celo četo orožnikov in čakal je bataljon vojakov. Pa tudi orožniki sami so nagovarjali Ricmanjce, naj prestopijo k protestanstvu, čes, da bi bilo to vladi všeč, ker prestop na pravoslavje se jim tako ne dovoli.

Dne 26. jan. 1903. je bil v Ricmanjih prvi civilni pogreb. Od tedaj naprej ni bilo nobenega cerkvenega pogreba. Škof je delal tudi proti temu ter poskrbel, da je prisel vaski župan Berdon na zatožno klop radi zasmeševanja cerkvenih obredov, toda bil je oproščen v Trstu in na Dunaju, brez dvoma ne v veselje brezsrčnega škofa Nagla.

Neki odlični duhovnik trzasko škofije se je o postopanju škofa Nagla izrekel tako-le:

„Dr. Nagl je pokazal jako malo diplomatičnega takta, se manj pa dušnopastirske previdnosti in modrosti, da je dal v Ricmanjih zapreti obe cerkvi in zvonika. Vse njegovo postopanje, kakor je v svojem pastirskem listu izjavil, je bilo naperjeno proti dr. Požarju, a znesel se je nad ljudstvom, s katerim do tedaj se v dotiko ni prisel, ki je bilo do tedaj pravno pod jurisdikcijo križevskega škofa. Popolnoma neumljivo je, zakaj je ukazal pošiljati brez vsakega povoda toliko orožnikov v vas, kjer je vladal do tedaj vzoren red in mir in ni bilo nikdar nikakih izgredov, in to se v cerkveno občino, ki je bila pravno pod jurisdikcijo grško-katoliškega škofa v Križevcih. To se pravi izzivati prebivalstvo ter ga zavajati na nepremisljene korake! Dve celi leti so bili Ricmanjci fakično pod jurisdikcijo križevskega škofa, torej popolnoma neodvisni v duhovskem oziru od trzaskega ordinarijata in dolinskega župnika, a to je hotel škof dr. Nagl kar na mah odpraviti ter jih zopet pahniti v prejšnje razmere, ne da bi jim v zameno niti obljubil, da jim hoče ustanoviti vsaj samostojno župnijo. Povrh tega je še ukazal odpraviti iz cerkve staroslovenski jezik! Osramolil je škof Nagl Ricmanjce tudi s tem, da jim je z oboroženo silo ukazal zapreti in zapečatiti obe cerkvi in zvonika, da jih je takorekoč proglasil za nekake brezverce in razbojnike. Je-li potem čudno, da so Ricmanjci, ki so zakrivili edino to, da so zakonitim potom prosili, naj se jim v teh slabih letinah zljajšajo bremenena ter naj se jim ustanovi samostojna župnija, ogorčeni nad takim brutalnim postopanjem katoliškega škofa, ki ni do njih imel niti kake oblasti, obrnili hrbet tej cerkvi, katera ni zanje imela srca, ter iskali zavetja v pravoslavju? Je-li modro dandanes zapirati in pečatiti ljudem cerkve, ko sami takorekoč na vseh vratih iz njih beže ter jih je treba še v cerkev siliti, kaj pa jim jih še zapirati? Noben škof Slovan ne bi bil v Ricmanjih na tak brutalen način postopal, in go-

tovo bi bil vso stvar mirnim potom poravnal. Pokojni škof Štrk je bil v par mesecih trikrat osebno v Ricmanjih radi te zadeve. Kolikokrat je bil pa škof dr. Nagl? Z orožniki in bajoneti se ne pridobivajo srca vernikov, ampak le — z ljubeznijo, česar pa škof Nagl ne pozna. Vprašamo, bi se li bila postopila škof dr. Francisek Nagl in c. kr. primorski namestnik grof Leopold Goëss kaj enakega, kakor sta storila v slovenskih Ricmanjih, storiti tudi v kaki italijanski vasi? Škof dr. Nagl se ni v svojem postopanju v Ricmanjih pokazal nikakor modrim in previdnim nadpastirjem, s takim ravnanjem se duhovi le odtušujejo in ne smemo se čuditi, da nočejo Ricmanjci škofa Nagla za svojega nadpastirja, in da ni to vprašanje na veliko pohujšanje in sramoto cele trzasko-kopske škofije se do danes rešeno! Le čuditi se je, kaj more k temu reči sv. stolica, ki je morala vendar-le dati škofu dr. Naglu glede ureditve ricmanjskih cerkvenih zadev kake ukaze? (Pride se.)

D o p i s l i.

Is Gorice. — „Menda ni ostalo ničesar nezavrženega, na kar se je dalo stvarno odgovarjati“, tako je trdil „Goričin glasbenik“ predzadnji terek, toda štiri dni pozneje je bil prisiljen imeti drugo mnenje, kakor kaže „Gorica“ št. 65., ker je dobil v naši kritiki srednješolskih sklepnih maš se nekaj, na kar se je dalo „stvarno“ odgovoriti!

Najprej moramo omeniti, kaj vse spada v „stvarni“ odgovor „Goričinu glasbeniku“. S pomočjo „opombe uredništva“ očita „Soci“, da je šla na limanice taki družinski politiki, med tem ko pojasnjuje nadzvezdico to zadevo in hoče prepričati občinstvo, da ni bila naša kritika nič drugega kot sad družinskega prepira. Mi ne vemo o tem ničesar ter puščamo to delikatno zadevo družini g. Komela, katerega misli najbrže pri tem. Zakaj smo spisali v „Soci“ kritiko? Prvič, kar se tiče maš, vstvarili smo si pri njih svoje mnenje, v katerem so nas ukrepili razni glasovi občinstva, in „Goričin glasbenik“ bodi prepričan, tudi glasbeniki in drugi, ki prav dobro razumejo glasbo; drugič pa, kar se tiče petja na gimnaziji, so nas dovedli do naše kritike v tej zadevi sami dijaki, ki so se pritoževali in nam razjasnili način pevskega pouka. Sicer pa naj napolni „Goričin glasbenik“ kolikor hoče predalov „Gorice“, mi ostanemo pri svojem mnenju, katero pa tudi lahko zagovarjamo, in menda smo tudi občinstvu dovolj razjasnili vzroke in namene onih dolgih „Goričinih“ dopisov. Zakaj pa ne odgovarja „glasbenik“ na naše odgovore? Ali misli vsak naš odgovor tako na dolgo in široko „mrcvariti“ („mrciniti“ bi bila boljša beseda na tem mestu!) kakor je „predelal“ našo kritiko, no, saj potem je „Gorica“ preskrbljena z dopisi za celih pet let.

„Goričin glasbenik“ pravi: „Čita se jako čudno v „Soci“ obsojanje javnega nastopa

dijaškega orkestra, ko je ista „Soča“ komaj pred jednim mesecem toplo priporočala javni nastop neke glasbene sole“. Na to odgovarjamo: O dijaškem orkestru ni govora tam, kjer sodeluje toliko in toliko tujih moči. Čudna se nam pa zdi primera tega javnega nastopa z nastopom „neke“ („Goričin glasbenik“ menda ni velik prijatelj „pevske in glasbene sole“, ko se celo boji izgovoriti to ime!) glasbene sole. Nastop v cerkvi, kjer se igralcev ne vidi, je različen od onega na odru, kjer nastopajo, kakor v tem slučaju, se ne izurjene moči, katere naj pokažejo občinstvu, kaj so se naučile med letom. „Dijaški“ orkester je le sodeloval, in pri masi ni slo za to, kaj kdo zna.

Čujte in strmite! „Goričin glasbenik“ pravi, da pokaže šolska mladina pri javnem nastopu javnosti, da se bavi tudi privatno z gojenjem glasbe. Ali se ne spominja, kaj je delal „neki“ g. Mircina, ko se je hotela baviti šolska mladina z gojenjem glasbe privatno? Kdo je preprečil tačas privatni pouk šolske mladine? Menda ima dovolj v tem oziru, podrobnosti so mu na razpolago.

„Naša mladina kaže veliko antipatijo do glasbene teorije“, to je nadaljna izjava „Goričinu glasbeniku“. Več čas govori le o glasbeni teoriji. Seveda se naveliča vsak, ki bi rad pel, poslušati predavanja o glasbeni teoriji, in recimo, da ima kdo tako potrpljenje, da posluša suhoparno glasbeno teorijo, vendar ne more postati pravi pevec, ker sta pri petju glavna faktorja glas in sluh. O teh dveh faktorjih, oziroma o izobrazbi teh dveh faktorjev, pa ničesar ne govori „Goričin glasbenik“. Pri tej točki se nočemo spuščati v daljšo razpravo, ki se bi pa gotovo bolj posrečila, kot vsi njegovi odgovori.

Trdi tudi, da kritizujemo (seveda zopet g. Komel!) le petje pevcev začetnikov, in hoče, da bi se lotili tuptatam tudi pevcev Tumovega pevskega društva, vključ pisavi „Soče“, da je treba petje teh pevcev presojati le z umetniškega stališča. „Soča“ je v tem oziru po našem mnenju postopala vedno konsekventno. Ona je pohvalila, kar je bilo hvale vredno, je pa tudi grajala, kar je bilo grajati. Ali se mogoče ne spominja „Goričin glasbenik“ „Soci“ kritike o lanskem nastopu „pevskega društva“, dasi so nastopali, da rabimo besede „Gorice“, Tumovi pevci? Vsak javni nastop se pa že s tem, ker je javni, postavi pred kritiko, in temu pravilo naj bi delale srednješolske maše edino izjemno le radi tega, ker se ne sme grajati nečak tako „odličnih“ oseb na gimnaziji in realki? Smešno!

Is Devina. — Oziroma na vabilo podpisanega odbora se je zglasilo že več društev, da se udeležijo veselice dne 11. septembra v Devinu.

Iz goriške okolice nismo dobili še nikakega obvestila. Zato je društveni odbor podaljšal rok zglasitve do 28. avgusta. Na dejamo se, da dotlej bomo imeli že več naznanil v rokah. Zadovoljni smo, da se zglati

čim več društev, dasi ne z nastopom. Posebno pa pričakujemo od raznih rodoljubov, da nam prihitijo z agitovanjem na pomoč.

Čisti donesek veselice je namenjen za družbo „Sv. Cirila in Metoda“.

V svesti smo si, da dne 11. septembra nikdo ne izostane. Igralo se bode igro dvo-dejanko „Trije pticki“, katera se ni bila na naših odrih. Rokopis iste nam je drage volje posodil g. Jak. Štoka iz Trsta. Ta gospod je dobro znam raznim krogom; saj on je duša vsem dramatičnim predstavam v Trstu in okolici. Igra nudi mnogo zdravega humora in zabave.

Do vidova torej!

Repentabor. — Veselico priredi dne 28. t. m. bralno in pevsko društvo „Dom“ na Repentaboru. To nedeljo naj upostevajo bratska društva. Natančnejši spored sledi, vendar naj se omeni že danes, da prihitite k veselici i dijaški-tamburasi iz Ljubljane.

Na to se opozarja posebno gg. dijake Primorske s prošnjo, danaj bi se v kolikor mogoče velikem številu udeležili te slavnosti in v družbi gotovo dragih tovarišev preživeli lep dan.

I slov. občinstvo se opozarja na takorak našega slov. dijaštva, koji priča o pac nemali njih vnemi in poštrevolnosti.

Odbor.

Is Dornberga. — V kratkih treh tednih časa smo v Dornbergu se toliko potrudili, da smo vprizorili nar. igro „Rokovnjače“. V prvi vrsti se zahvaljujem g. A. Verovseku, da se je velikodušno potrudil za tako malo ceno v Dornberg že drugič. Iskreno se zahvaljujem tudi g. I. Moleku iz Gorice, kateri se je sam ponudil pomagati k težkemu delu. Dalje se zahvaljujem gospej A. Mozetičevi iz Prvčine in gg. Orlu, Gregoriju in Zornu iz Prvčine ter g. cni Al. Ulekar in Toči iz Ajdovščine, da se niso strašili zrtvovati toliko časa in truda pri učenju. Tudi vsem Dornberžanom, igralcem, bodi na tem mestu izrečena topla zahvala za trud in podporo, posebno pa g. cnam pevkam.

Vrlega odbora tudi ne smemo pozabiti, ker se ni bal ogromnih stroškov za uprizoritev te veselice. Iskrena zahvala!!!

V edinosti je moč — Dornberžani — torej!! Voditelj veselice.

Domate in razne novice.

Cesarjev rojstni dan. — V četrtak je bil cesarjev rojstni dan. V Stolni cerkvi je bila tem povodom običajna masa, katero je daroval nadškof in katere so se udeležili zastopniki civilnih in vojskih oblasti. Na trgu pred cerkvijo je bil postavljen oddelek domobrancev.

Prejšnji večer je svirala po mestnih ulicah mestna godba.

na skale, s svojimi starimi granitnimi zidovi in visokimi slamnatimi strehami, ki je poganjalo po njih novo zeleno mahovje. In tam v skrajnih daljavah se je svetilo morje kakor prosojna prikazen ter širilo svoj brezkončni, večni krog, kakor bi hotelo vse objeti.

Pripovedovala mu je čudovite stvari o Parizu, kjer je nekoč živel; toda nič se ni zanimal za to, nič mu ni bilo kaj všeč.

— Tako daleč od obale, je dejal, in toliko dežel, toliko dežel... to mora biti nezdravo. Toliko hiš in toliko ljudi... V teh mestih morajo vladati zle bolezni; ne, jaz bi ne hotel živeti tu, jaz ne.

In smehljala se je ter se čudila, kakšen otrok je ta veliki fant.

Včasih sta prišla v globeli, kjer so rastla resnična drevesa, ki so se postavila tu proti morskemu vetru. Od tu ni bilo nikamor več videti; po tleh je ležalo kupoma preperelo listje, vlažno in mrzlo; pot je vodila nizko med zelenim bodičjem, v temi gostih vej, potem pa se je zožila med zidovi samotnih, temnih koč, ki so spale globoko tu v jarkih, že na pol razpadle od starosti. In vsak hip se je vspel pred njima kvišku visok krucifiks med golim vejevjem, z ogromnim lesenim Kristom, ki je zvijal obraz v brezmejnih svojih bolečinah.

On pa jej je pripovedoval o Islandu, o bledih poletjih brez nočij, o solncu, ki nikdar ne zaide. Marjetica ga ni prav umela, in začel jej je razlagati.

— Veš, solnce se pomika kroginkrog, je rekel, kroginkrog, ter iztegnil roko proti daljnemu krogu modrih vod. Veš čas stoji nizko, ker nima nikake moči, da bi se dvignilo; o polnoči pomoči nekoliko svoj rob v morje, a hitro se zopet vspne kvišku ter nadaljuje svojo okroglo pot. Včasih se prikaže tudi luna na nasprotnem koncu neba; takrat svetita obe,

vsaka na svoji strani, in skoro nič se ne loči jedna od druge, kajti čudovito sta si podobni v onih krajih.

Videti solnce o polnoči!... Kako daleč mora biti vendar ta Island! In fjordi? Marjetica je čitala to besedo nekolikokrat v cerkvi med imeni ponesrečencev; in napravila je nanjo vtis, kakor da mora biti to nekaj silno žalostnega.

— Fjordi, jej je odgovoril Jan, — to so veliki zalivi, kaker na primer tu v Paimpolu; samo da so obdani kroginkrog z visokimi gorami, tako visokimi, da ni moči nikdar videti, do kod segajo, zakaj njihovi vrhovi so odeti z večno meglo. Tužna dežela, rečem ti, Marjetica. Kamenje, kamenje, samo kamenje, in prebivalci tega otoka ne poznajo tega, kar imenujemo drevesa. Sredi avgusta, ko jenja naš lov, je skrajni čas, da se vrnemo domov, ker tedaj začnejo noči, ki rastejo zelo hitro; solnce se pogrezne pod zemljo, in nič več nima moči, da bi vstalo, in noč je tam gori, noč člo zimo.

In potem, člo je nadaljeval, stoji tam ob obali tudi majhno pokopališče, tako kakor pri nas, za tiste Paimpolce, ki so umrli za časa lova ali ki so se ponesrečili na morju; zemlja je blagoslovljena prav tako kakor v Pors-Evenu, in umrli imajo na grobeh križe, in njihova imena so zapisana na lesu. Oba Goazdiou-a iz Ploubazlanca počivata tam, ravno tako tudi Viljem Moan, Silvestrov stari oče.

In zdelo se jej je, da vidi to malo pokopališče ob vznožju samotnega predgorja, v bledi rožnati luči tistih dnij, ki nimajo konca. In mislila je na mrtve, ki spe tam pod ledom in temnim plaščem nočij, dolgih kakor zime.

— In ves čas, ves čas lovite? je vprašala, in nikdar ne počivate?

— Nikdar. In potem je tudi na ladji delo, zakaj morje ni vedno lepo tam gori. Hej! zvečer je človek utrujen, to daje slast, in ob nekaterih dneh človek res pogoltno večerjo kakor volk.

— In ni nikdar dolg čas?

— Nikdar! je odgovoril tako prepričevalno, da jej je bilo skoro slabo; na krovu, na morju, tam mi ni čas nikdar predolg, meni ne!

Povesila je glavo in čutila se je bolj žalostno, bolj podleglo morju.

Peti del.

I.

... Noč je prišla za tem pomladnim dnem, ki sta ga preživela, in vzbudila je v njunih dušah čut zime. Vrnila sta se v koč, da povečerjata za toplim plapolajočim ognjem svojega ognjišča.

Njuna zadnja skupna večerja!... Toda imela sta pred seboj še jedno celo noč ljubezni, in to pričakovanje jima ni pustilo, da bi bila že žalostna.

Po večerji sta vžila še trenutek prijetne pomladi, ko sta šla po poti proti Pors-Evenu: zrak je bil miren, skoro topel, ostanek polmraka je še počival nad poljano.

Šla sta se posloviti od Janovih starišev ter se vrnila zgodaj domov, k počitku. Hotela sta naslednje jutro oba s prvim svitom vstati.

II.

Naslednje jutro je bil paimpolski pristan ves natačen ljudij. Prejšnji večer so bili začeli odhajati Islandci, in vselej, kadar je nastopila plima, so se odpravljali novi oddelki na pot. To jutro je imelo odpluti devet ladij, med njimi tudi „Leopolina“. Vse žene in matere teh mornarjev so se zbrale tu za odhod

Javen shod v Gorici. — Kakor že večkrat objavljeno, priredi akad. fer. društvo „Adrija“ jutri t. j. 21. t. m. javen shod na Katarinijevem vrtu in sicer ob 10½ dopoludne.

Dnevni red je isti kakor lansko leto, namreč: 1.) Slovenska ljudska šola v Gorici. 2.) Slovenski gimnazij v Gorici in 3.) Slovensko vseučilišče v Ljubljani.

To so pač točke, ki morajo zanimati vsakega Slovence, toda ne samo zanimati, oprijeti se jih mora z navdušenjem, da napravi, kar je v njegovih močeh v dosegu tega našega cilja. V dvajsetem stoletju živimo, na jugu in severu, na vzhodu in zapadu, povsod vidimo, koliko imajo drugi narodi več kakor pa mi, ubogi Slovenci. Sol, slovenskih sol, prve podlage razvitka in obstoja naroda, nam manjka. Zakaj? Ker nas hočejo utušiti in ker ne znamo zahtevati, kakor potreba, energično onih pravic, katere moramo imeti kot državljani. Zato pa jutri vsi na shod!

Apelujemo posebno na one stariše v Gorici, ki imajo za šolo godno deco, da: oni povzdignejo svoj glas ter protestirajo proti nezaslišanim krivicam, ki se gode Slovincem zlasti v mestu.

Slovenski mladeniči že itak pridejo se prežgodaj v vojašnice, ni treba, da bi se seznanili že kot otroci s prostori vojašnice v Podturnu!

Na svidanje jutri na shodu!

Ravnateljstvo mestne realke v Idriji je imenoval v soboto občinski odbor v tajni seji dr. Stanko Bevk, ki je za lani namestoval bolnega ravnatelja Pirca.

Pešpolk št. 47. se je vrnil v sredo v Gorico nenadoma z Vipavskega, kamor je bil odšel skupno s 27. Popoldne ob 5. uri je odšel en bataljon v Gradisce ob Soči, dva pa sta odšla v Ronke. Vsi vojaki so imeli s seboj večje število ostrih patron, baje po 80. Nenadoma sta morala odriniti iz Sežane tudi dva bataljona 97. pešpolka v Bazovico, en bataljon je šel pa na Opčine. Vse to stoji v zvezi s Trstom, kjer so se bali izgrediv glede na demonstracije na predvečer cesarjevega rojstnega dne, o katerih govorimo na drugem mestu.

Slov. bralno in podporno društvo v Gorici priredi v nedeljo dne 18. septembra veliko ljudsko veselico na prostem z raznovrstnim programom. Natančnejši vsopred in prostor veselice sledi. Slavna bratska društva, katera namerujejo prirediti kakor jesensko veselico, naj blagovolijo uvaževati ta dan. Odbor.

Sad politiko ljubljanskega škofa. — V „Slov. Nar.“ citamo: Iz Sore pri Medvodah: Odkar je prišel k nam gospod Anton Brce župnikovat, so se začele naše trde in ostre sege in navade pri razsodnih župljanih lepo mirno blažiti, ker se naš g. župnik ne

vtika v današnje viharne in obupno politiko klerikalcev. Da bi tukajnji oratar v lepem in sloznom miru obdeloval svoje polje, redil živino, si prislužil tudi kaj v bližnji tvornici, živelo krepostno življenje po nauku Kristovom: „prav naj s bližnjim tako, kakor želiš, da bi bližnji steboj ravnal.“ to zdravo in pametno nalogo podpira tukajšnji župnik, ker ve, da bi s tem izročeni mu župljani najbolje koristili sebi in veliki človeški družbi. Da se ne more po tem potu mirno naprej, je v naši domovini krivo to, ker ravnostni „evangeljski najemniki“ našemu narodu umetno vcepljajo mnogotere vraže in prazne vere ter potem z njimi hujskajo zapeljane ljudi proti svojemu bližnjemu — proti Kristovim naukom. Videlo se je to dne 14. t. m., ko je bil pri nas „bob“ ali letno cerkveno žegnaje. Gospod župnik je mirno sedel ter se pogovarjal z nekim možem pred njegovo hišo. Kar prifrčiz veliko silo kamen k mizi, potem se drugi in tretji. Sreča, da ni nobeden zadel. Dognalo se je, da so bili kamni namenjeni gosp. župniku. Zločinec, krepki kmetski mladenič, je, umeje se, pristal skofove politike. Storišči to, je zbežal z vso silo, a so ga ujeli. Povedal je, da je imel še enega „kompanjona“ pri svojem žalostnem poslu. Kdor pozna naše viharne politisko življenje, ve, da je ta dogodek sad škofove politike na Kranjskem. Kamnje, s katerim se je hotelo potolči g. župnika Ant. Brce, je razstavljen v sorskem župnišču na ogled. Domače in tuje občinstvo se uljudno vabi, naj si ga ogleda in pri tem kaj na korist družbe sv. Cirila in Metoda podari. Bodite uverjeni, gospod župnik, da dobita za ta čin zapeljanega mladeniča v naši fari častno zadostilo.

Žalostno „katoliško“ društvo v Mirnu, tisto, ki hoče razviti svojo zastavo, seveda „katoliško“, se zaganja v „Prismojencu“ v „Soči“ pa v društvo „Ipava“ ter brca okoli sebe in piha, kakor maček, kadar mu stopiš na rep. To društvo je pristno klerikalno, zato pa ni za drugo nego le za prepir in zdražbo. Klerikalci so divjaki in suroveži, ki napadajo ljudi, in tako delajo tudi v Mirnu razne brunne dušice, zbrane okoli omenjenega krmizljavega društva. Pred meseci so izvršili napade, ki spominjajo na tolovaje, in skandale so delali, seveda vse na katoliški podlagi. Opisano je bilo tudi v nekem dopisu iz Mirna v „Soci“, kako so se vračali natrkani s Kraso, se vlačili po Kostanjevici ter divjali po Mirnu, da je bilo grdo. — Napadli so nekega pred hišo mirno sededečega soc. demokrata, in ako ni prihitela žena ter zaprla vrat, bi se mu bila najbrže slaba godila. Pred sodnijo pa so pripovedovali, da so bili popolnoma pijani, seveda pijani na katoliški podlagi! Napadli so podžupana, preklinjali so Boga in Mater božjo. In taki nevarni elementi, preklinje-

valci Boga in Matere božje, hočejo razviti „katoliško“ zastavo! — Brez dvoma se ne more udeležiti tega razvitja „katoliške“ zastave v Mirnu nikako društvo, ki kaj drži na svojo čast in ugled, in vsi, ki kaj gledajo nase, ne morejo blizu k tako „katoliškim možem“.

V seji trgovske in obrtne zbornice v sredo so govorili zopet o telefonični zvezi med Gorico in laskim Vidmom. Dvorni svetnik grof Attems je rekel, da mu je na to zadevno vprašanje minister Call rekel, da more priti do take zveze, ali bo treba troškov, in interesentje bi morali prispevati s 30%. Holzer pa je rekel, da mu je seki. Šef Neubauer svoj čas odvrnil, da vlada ne dovoli te zveze, ker ni denarja na razpolago.

Zbornica je sklenila na novo potegniti se za to, da bo pri „rusi hiši“ v Gorici postajica.

Sklenili so tudi obrniti se do poštne uprave s prošnjo, da bi se smela vlagati pisma v poštno truzico, ki se nahaja na vlakih Vipavske železnice, vsaj v onih krajih, kjer ni pošte.

Laški visokošolci so imeli v sredo v Gradiscu ob Soči zborovanje, na katerem so poleg drugega sprejeli resolucijo o laskem vseučilišču v Trstu. Omeniti treba, da je bila udeležba od strani dijakov iz Gorice jako majhna, in predsednik Pellis je opravil „l'assenza forzosa“ visokošolca Em. Marani-ja, ki je bil tudi sklicatelj zborovanja. Je pač nevarno, spuščati mladeniče na take shode, zlasti ker so se skandali laških visokošolcev lani v Vidnu in Čedadu v živem spominu. — Nekateri so bili aretirani, druge so zaslišavali, potem pa je vse utihnilo... Zakaj?!

Nedeljski počitek. — Sedaj so v Gorici zaprte vse trgovine ob nedeljah v mesecih julij in avgust. Društvo trgovskih uslužbencev pa se je potegovalo za to, da se uvede nedeljski počitek od prve nedelje v juniju do zadnje v septembru. O vlogi so se razgovarjali v zadnji seji trgovske in obrtne zbornice ter jo zavrnili z 9 proti 5 glasovom.

Smolnikar na Krasu. — Kostanjevica na Krasu, tam, kjer je še pred časom neki nunc ogenj „pana“, je doletela velika cast. Posetil jo je sam stolni vikar ljubljanski Smolnikar, sloveči prodajalec lurske vode. Poročilo v „Prismojencu“ pravi, da je na veselici tamkajšnjega duhovnikovega društva, ki ima naslov izobraževalno (!) in podporno, predaval ljubljanski Smolnikar o rešitvi soc. vprašan in sicer seveda zanimivo in krasno. Kdor d. omi o tem, je „liberalec“, katerega hudič živega pohrusta. Kaj pa če bi bil Smolnikar prodajal tudi vodo? Saj Kraševcem je letos tudi manjka, Smolnikar pa je ima v zalogi cele sode, in še sveta je, ker je iz Lurda!

Pevovodja omenjenega nuntevskega društva je tamkajšnji nadučitelj Josip Trampuž!

Proti občinskim volitvam v Renčah je vložen utok. Rekurenti upajo, da bodo volitve ovržene v vseh treh razredih.

Vaje tretjega vojnega zbora. — Ta zbor ima sedaj vojaške vaje v sledečih okrajih: Brigadne vaje imata: 11. in 12. pehotna brigada od 10. do 22. avgusta pri Koflachu in Šmohorju; 55. in 56. pehotna brigada od 19. do 28. avgusta na planjavi okoli Komna. Vaje pehotnih divizij; 6. pehotna divizija od 29. avgusta do 8. septembra pri Beljaku-Feldkirchen-Moosburgu; 28. pehotna divizija od 20. avgusta do 10. septembra na planoti okoli Komna, potem Zagradu Korminu Vrhpolje Gorica; svobodne vaje bo imela: 6. peh. divizija z 22. divizijo deželne brambe dne 9. in 10. septembra pri Celovcu.

„Gospod Dorče.“ — Pod tem naslovom je priobčila predzadnja „Gorica“ neki p o d l i - s t e k, ki je sicer neumen pamflet, ali ima jako zlobno tendenco. Ne zamerimo toliko piscu, ki je pisal ono prismojarijo, toliko več pa uredništvu „Gorice“, da kaj takega priobči. Namen pa je, udariti po zasebnih uradnikih in po zasebnih zavodih. V vrstah zasebnih uradnikov je vzbudilo podlistkarsko skrupulacijo ogorčenje, ker je skrajno nesramno, hoteli grdit cel stan, ako je morda kaka garjeva ovca bila kedaj v njem, še nesramnejše pa je, spravljati to v nekako zvezo s kakim zasebnim zavodom. Sicer je pa res, da noben pameten človek ne da nič na to, kar piše „Gorica“, zato pa mi le pribijamo to kot nov dokaz klerikalne nesramnosti in podivjanosti!

Banjon laški delavec v Solkanu. — V tukajšnji bolnišnici usmiljenih bratov je prišel te dni neki laški delavec Masulini ranjen. Tam je povedal, da sta ga ranila dva kmeta v Solkanu, ker jima ni hotel plačati kave! To se čuje jako neverjetno, in laskim delavcem gre sploh malo vere, ker je znano, da so po večini veliki lažniki. Najbrže je izžival, pa dobil, kar je iskal, ali pa so se „patrioti“ celo sami med sabo stopili ali pa si je končno stvar izmislil ter se ranil kako po ne reči!

V laških otroških vrtcih v Gorici je bilo ob zaključku šolskega leta 482 otrok. Teh vrtcev je 7. Koliko je med temi slovenskih otrok?

Mater je udaril. — Neki Andrej Jež s Trnovega, bivajoč v Gorici, je udaril svojo mater s čevljem po prsih, tako da je čutila velike bolečine, ker mu ni hotela dati denarja. Mati je v visoki starosti. Prihiti so ljudje ter ga je nazaanili policiji, ki ga je zaprla. Jež je brez dela.

Ples Podturnom prepovedan. — Jutri se je imel vsiti Podturnom v Gorici običajni vsakoletni javni ples, ali politična oblast ga je prepovedala, ker se Podturnom vedno pretepajo ter ima tam policija tolika posla, kakor v nobenem drugem predmestju.

svojih mož in sinov. — Marjetica se je čudila, da je bila tudi ona med njimi. Ali bila je žena Islandceva, in privedla jo je sem ista žalostna usoda kakor druge. V zadnjih dneh so se dogodki tako naglo vrstili, da se je komaj zavedala resnice; hoteli so naglo navzdol po klanec, in prišel je nenadoma ta trenutek, trd in neizprosni; morala ga je prestati, — kakor druge, ki so bile že navajene na to...

Nikoli še ni bila navzoča pri teh prizorih, pri teh slovesih. Vse to je bilo zanjo novo in neznano. Med temi ženskami je ni bilo, ki bi jej bila jednaka, čutila se je različno od njih, osamljeno; njena preteklost, preteklost „gospodične“, ki ji še vkljub vsemu živela v njej, jo je ločila od drugih.

Vreme je ostalo lepo za ta dan ločitve. Samo od zahoda sem so se podili težki valovi, ki so naznanjali bližnji vihar, in v daljavi se je penilo morje ter čakalo, da sprejme vse te ljudi.

... Krog Marjetice jih je bilo nekaj, ki so bile lepe, kakor ona; imele so vse polne oči solz, in smiliti so se morale vsakemu, kdor jih je videl. Bilo pa jih je tudi mnogo, ki so se smejale; bile so brezčutne ali pa niso v tem trenutku nikogar ljubile. Stare matere, ki jim je bila že smrt za petami, so plakale, ko so jemale slovo od svojih sinov. Mladi, ki so se ljubili, so se poljubljali na ustne, in niso se mogli ločiti. Mnogo mornarjev se je opilo; peli so ter si tako delali pogum. Drugi pa so plezali na krov temnih obrazov, kakor odhajajo na morišče.

Tudi hrupni prizori so se vršili: nesrečnike, ki so podpisali pogodbo v pijanosti, v krčmi, ne vede, kaj delajo, so tirali sedaj siloma na ladje. Lastne žene in žandarji so jih suvali na krov. Druge pa, ki so se jih bali, ker so bili silno močni, so poprej upijani; l

prinašali so jih na nosilih ter jih polagali na ladji na tla, kakor mrtvece.

Marjetico je bilo groza, ko jih je videla: s kakimi tovariši bo vendar živel njen Jan! In potem, kako strašen je moral biti ta posel Islandcev, da se je začel s takimi prizori ter vzbujal celo v možeh tako grozo...

Bilo je pa tudi takih mornarjev, ki so se smehljali, ki so brezdvomno ljubili življenje na morju in velik lov, kakor Jan. Ti so bili dobri; imeli so mirne, lepe obraze; kar jih je bilo fantov, so odhajali brezskrbno, oziraje se še z zadnjimi pogledi po dekletih; kar je bilo oženjenih, so objemali svoje žene in otroke s tiho žalostjo in v dobri nadi, da se vrnejo bogatejši. Marjetica se je malo umirila, ko je videla, da so vsi ti na krovu „Leopoldine“, ki je imela v resnici izbrano moštvo.

Po dve in dve, po štiri in štiri so odhajale ladje iz pristanišča. Potem, ko so bile zunaj, so mornarji sneli klobuke z glav ter zapeli iz polnih grl pesem „Zdrava, morska zvezda!“ Tedaj so se dvignile na nasipu ženske roke v zadnji pozdrav, in solze so tekale po belih avbah.

Ko je „Leopoldina“ odplula, se je napravila Marjetica hitrih korakov proti Gasovim. Poldrugo uro je hodila ob obali, po znanih ploubazlanskeh stezah, ter prišla slednjič v svojo novo družino.

„Leopoldina“ se je imela ustaviti v velikem zalivu pred Pors-Evenom ter odpluti še le zvečer na širno morje. Tu je bil torej njun zadnji sestanek, kakor sta se bila dogovorila. Res je prišel v čolnu svoje ladje; prišel je za tri ure, da se poslovijo.

Na kopnem, kjer ni bilo valov, je bilo še vedno isto lepo, pomladansko vreme, isto mirno ozračje. Šla sta za hip na prosto, roko v roki. To ju je spominjalo

na včerajšnji izprehod, toda prihodnja noč ne bo več njuna, ju ne bo več družila. Stopala sta brez cilja po poti ter krenila nehoti proti Paimpolu. Kmalu sta zagledala pred seboj svojo kočico. Vstopila sta še poslednjikrat v svoj dom, in babica Ivona je bila vsa radostna, da ju še enkrat vidi skupaj.

Jan je priporočal Marjetični skrbni različne stvari, ki jih je pustil v shrambi: zlasti njuni lepi poročni obleki; naj jih od časa do časa razprostre na soncu. — Na vojnih ladjah se nauče mornarji skrbeti za take stvari. — Marjetica se je morala smehljati, ko ga je tako čula; sicer pa je bil lahko brez skrbi, da bo hranila vse, kar je bilo njegovega, s skrbjo in ljubeznijo.

Vendar je bil ves ta pogovor čisto postranska stvar; govorila sta samo zaradi tega, da sta govorila, da sta si olajšala srca...

Jan je pripovedoval, da so na „Leopoldini“ ravnokar izžrebali mesta, katera bo imel vsakdo pri lovu, da je on zelo zadovoljen, ker je dobil jedno izmed najboljših. To jej je moral natančneje razložiti, ker ni mnogo vedela o navadah Islandcev:

— Vidiš, Marjetica, je rekel, na krovih naših ladij so na nekaterih mestih zvrtnane luknje, ki jim pravimo „podložne luknje“. V te luknje pritirjamo namreč majhna vretenca, na katerih so navite naše vrvice. Predno torej odjadramo, kockamo za te luknje, ali pa žrebamo s številkami, ki jih denemo na listkih v čepico. Vsak izmed nas dobi jedno, in celo poletje ostane potem tako, nič več se ne sme izpremeniti. Moje mesto je letos na zadnjem delu ladje, kjer se ujame največ rib, kakor menda veš. Pa so tudi blizu tam velike vrvi, in človek vedno lahko doseže kak kos platna ali konec jadra, sploh kako zavetje, ki varuje obraz proti snegu in ledeni toči. — Vidiš, to je dobro; človeku

Planinski sestanek v Logu in veselica v Bovecu sta se dobro obnesla. 12. t. m. je bil občni zbor v Logu. Glavna točka je bila razprava o gradnji planinske koče v Koritnici pod Mangartom ter se je tudi sklenilo, postaviti jo tam. Navzoča sta bila odlična češka turistka dr. Franta in dr. Ružička. — Veselica v Bovecu se je vršila s petjem, plesom in saljivo pešto.

V cerkvi lišp, v koči beračija. — V Medani v Brdih so postavili Materi božji kip s tronom, kar je ostalo lepo svotico 1600 K! Sam stok in jok se čuje iz Brd, za kip in tron v cerkvi pa je vedno na razpolago kar 1600 K. V cerkvi zlato in srebro, lišp in kinč, v koči pa beda in siromastvo! Kdaj se ljudje spametujejo?!

Pretilno pismo je dobil redar A. Kumar iz Podturna. V pismu mu pravi, da naj ne pride več v Št. Rok, če ne bo v nedeljo javnega plesa!

2. bataljon 47. pešpolka, ki je bil ostal v Gorici, ko so odšli drugi trije v Gradisce in Ronke, je odšel večeraj zjutraj na Kras, odkoder se združijo z ostalimi.

Is Gradeča nam poročajo včerajšnjega dne: Danes zjutraj ob 8. uri je prispel sem del eskadre: 6 velikih bojnih ladij, 1 križarka, 11 torpedovk, 3 prevozne ladje. Mostvo se je izkrcalo z godbo, ki svira na obrežju. Izkrcali so tudi nekoliko malih kanončkov. Mesto je prijetno iznenadenost. Za zvečer se obeta razsvetljava. Vse izkrcano in izkrcano mostvo dosega število 4500.

Vlada v slažbi „Legi“. — Nasa vlada dela „Legi“ usluge, kjer le more, povsodi jej gre na roko. Za vodnjake v županiji Dolenje ob meji je dovolila podporo K 8000 s pogojem, da prispeva občina s K 3000. Občina pa neče dati nikakega prispevka. Na to je sklenila vlada nameravane vodnjake napraviti sama, enega pri Rutarjih, drugega pri Budigovih in tretjega v Neblem tik „Legine“ sole. Za par osamljenih hiš vrh Dolenj in za „Legino“ solo v Neblem dela vlada sama vodnjake, za cele vasi, ki nujno potrebujejo podpore v tako svrhu, pa nima niti belica. Z vodo jih vabi v „Legino“ solo, in otroci, ki se imajo potujčiti, so seveda že vredni, da pijejo dobro vodo! — Pričakujemo, da se prizadeti z vso odločnostjo upro nakanam vlade!

Pri komisijski za vodnomočno pravico iz Soče bosta zastopala tukajšnja trgovsko in obrtno zbornico Holzer in Paternolli.

„Po svoji pobalinski navadi“. — „Gorica“ zopet enkrat govori o pobalinstvu. Ona, ki je sama polna pobalinstva, govori o pobalinstvu! — Samo stvarno smo zavrnili zvitarije biljenskega kurata Rojca v „Prismojencu“, ker je v svoji veliki pameti čutil potrebo, da spregovori po dolgem času o razdružitvi ljudske opekarne v Biljah ter pri tem „po svoji navadi“ (kakšna je ta navada, naj mu pove „Gorica“) nafari bal občinstvo, dasi ni bilo prav nič potreba tega! Rojec je

imel hvaliti Boga, da molčimo mi o tej razdružitvi, ker dobro vemo, kako je gospodaril in kak red je imel. Pravi tip „katoliškega organizatorja“ je ta Rojec! — Dasi smo primerno reagirali na očito farbanje ter se pri tem se do skrajne skrajnosti vzdrževali, vendar prihaja „Gorica“ — no, po svoji pobalinski navadi, — ter se zaletava v nas in potem v neko drugo zadrugo, seveda kakor zna — po svoji pobalinski navadi! — Ali da bi ostala čista ona, jo zvrta na „Sočo“ po znani prislovcici: rečem ti, da mi ne poreteš! —

Druge budalosti, kakor na primer ta, da je prišla „Soča“ pri vseh pametnih in poštenih ljudeh ob ves kredit, so pisane pač — po stari pobalinski navadi, kateri je „Gorici“ železna srajca — ali je vse tako neumno skrupucano, da se morajo takim prismodarjam krave smejati.

Vodnjak pod Kostanjevico, takoznana „Fontanuzza“, se je posušil. Ta vodnjak stoji blizu predora, ki je napravljen skozi hrib pod Kostanjevico. Ko so delali predor, so prerežali žilo vode, tako da se sedaj odteka v predoru na dve strani, ne teče pa več po isti poti, kakor poprej, zato se je omenjeni vodnjak posušil. Tam okoli je cela vrsta hiš, iz katerih so se posluževali te vode, imeli so napravljeno tudi za pranje, sedaj pa so ob vodo ter morajo daleč hoditi po njo. Obrnili so se v tej stvari do magistrata za pomoč, ali magistratu se ni zdelo vredno, poslati tje kakega izvedenca ter od pomoči, marveč je poslal nekega redarja. Ženske so bile tako jezne, da so ga hotele kar raztrgati. Stvar pa se da popraviti z malimi troški. Vodnjak ni daleč od predora; tam naj se vodo vjame pa se jo dopelje ali v omenjeni vodnjak ali kam bližje. Voda tam je izvrstna.

Zaprli so 17-letnega Frid. Mraka, katerega je policija iskala dolgo časa, ker je obdolžen tatvine ter je sploh nevaren človek.

Odprti lekarni. — Jutri pop. bosta odprti v Gorici lekarni Gironcoli-Pontoni.

Listneca. — G. dop. v R. To, kar mislite, se ne zgodi. Predobro poznamo dolčnika! Pa tudi v tako svrhu ni list na razpolago. Pozdrav!

Vojna med Rusi in Japonci.

Dnevno povelje generala Steselj 13. t. m. Hrabri branitelji Port Arturski!

Prisel je trenutek, ko moramo združiti svoje sile, da branimo ta kosček ruske zemlje, trdnjavo portartursko! Naš mogočni car, naša skupna mati Rusija, pričakuje od nas brezpogojno izvršitev svete dolžnosti: to je, da branimo vsi trdnjavo pred napadi sovražnika. Vsak izmed nas naj se spominja svetih besed prispege ter naj si utisne v svoje srce odločenost, da ni za njega drugega mesta, nego mesto, ki mu je določeno na trdnjavskem zidovju. Posnemajoci izgled svojih hrabrih prednikov se ne umaknemo niti za korak, sovražnikom nočemo ničesar prepustiti, ampak hočemo jim iti nasproti s hrabrostjo

in odločnostjo. Mi hočemo sovražnika za prdrzni napad kaznovati. Spomnite se, da je z nami Bog!

Steselj, general.

Steselj ne kapitulira.

Poveljnik oblegovalne armade poroča v Tokio, da je poveljnik portarturske trdnjave odbil poziv, naj kapitulira. Tako je tudi hvaležno odklonil ponudbo japonskega cesarja, da smejo vsi nevojniki zapustiti trdnjavo.

Isprej Port Arturja.

Japonci so pripluli 18. t. m. v Golobji zaliv ter so iz Palangina, ki je oddaljen dve miljii severno od Port Arturja, prodirali proti trdnjavi. V noči potem so Japonci obstreljavali Port Artur iz Golobjeve zaliva.

Ruska hrzojavna agentura je poročala iz Mukdena, da je dospelo tja 92 mestjanov z družinami iz Port Arturja. Japonci so izjavili, da so ti zadnji, katerim so dovoli zapustiti oblegano mesto. Nadaljne ladje z begunci bodo Japonci pogreznili. Vedenje posadke je občudovanja vredno. Mestjani stopajo v vojaško službo.

Križarka „Novik“ na potu v Vladivostok.

„Daily Mail“ je prejel 15. t. m. sledeče poročilo iz Tokia: Rusko križarko „Novik“ so videli v Vandremenski ožini pluti v smeri proti Vladivostoku.

Kako je umrl Witheft?

Privatne vesti iz Tsingta (nemške kolonije v Kitajski) javljajo, da je granata, ki je padla blizu poveljniškega mosta na klop-njaci, popolnoma raznesla admirala Withefta in da so nasli le njegovo glavo. Ubiti so bili tudi častniki v njegovi blizini.

Kam so šle ladje portarturske eskadre?

Zadnjič se je čulo, da so se vrnile v Port-Artur ter poskusile z nova oditi na visoko morje, pa da so se zopet vrnile v luko. To se sliši čudno, ker je dognano, da so imele namen, odpluti v Vladivostok. Najverjetnejše je pač, da niti poskusile niso po pomorski bitki iti nazaj v Port-Artur, ker v tem slučaju bi bile z nova zadele na Japonce, marveč da so odplule proti Vladivostoku ter se morda že združile s tankajšnjo eskadro. „Novoje Vreme“ odločno zanika, da bi bile ruske oklopnice priplule nazaj v Port-Artur. Poleg tega prihajajo poročila, da križarji ruske ladje pri Sangaju in ob ustju reke Jancee. Najbrže so končno usle v Vladivostok?

Vladivostok.

Kakor se poroča iz Londona, zbira Rusija ogromno armado v Vladivostoku. Vse vojašnice so prenapolnjene. Civilno prebivalstvo zapuša v velikih množicah mesto. Smatra se za popolnoma gotovo, da bodo Japonci po padcu Port-Arturja skušali polastiti se Vladivostoka.

Sibirski železnica.

Vojni poročevalec londonske „Morning Post“ poroča o delovanju sibirski železnice: Gola resnica, je, da železnica po šestmesečni bojni dobi boljše deluje nego preje, ter hitreje prevaža čete na bojišče nego jih morejo mobilizovati. Nate zatruje, da so spravili v prvih 117 dneh vojske od Bjkalskega jezera proti Harbinu 175.000 mož, 30.000 konj in 300 topov. Razven tega so morali v prvih dveh mesecih preskrbovati Port Artur z živežem ter ni bilo dovolj pripravljenih čet. „Sele v začetku maja so pričele dohajati večje čete. Ko je v zadnjih treh tednih cel vojni zbor dospel v Liaojan, so mislili, da vsled tega mnogo trpi vojna uprava; 10. in 17. zbor sta dospela preje ko v 6 tednih na

bojišče in vsak od njiju je imel s seboj še 12 baterij in eno kozasko divizijo. Po železnici gredo vsak dan 3 vlaki s po 600 pešci, 2 vlaka s 150 možmi in istotolkimi konji, dva vlaka z baterijo topništva in vlak z raznimi vojnimi potrebščinami. Razven sladkorja, kave in drugih sličnih predmetov Rusi ne odpošiljajo v Mandžurijo nobenih živil. Železnica torej lahko vsak dan pripelje na bojišče 2200 do 2300 vojakov z 8 topovi in 500 konji in jih tudi v resnici prepelje. Vazno je zadržalo, da železnici ni treba skrbeti za živež mandžurske armade.

Zadnje vesti.

Kontreadmiral Reitzenstein je poslal sedaj poročilo o bitki 10. t. m. v Petrograd. Izid je znan. Istotako poroča Skrydlov uradno o bitki s Kamimuro. — Steselj, poveljnik Port-Arturja, je japonskemu odposlaniku odločno odklonil vsako kapitulacijo. Doktor bo le en Rus v Port-Arturju, se bo bojevalo. — 15. t. m. je bil zopet velik naskok na Port-Artur. Japonci so pogrnale mine v zrak. Padlo jih je kakih 20.000. — V Tsingtanu stoje 4 ruske vojne ladje razorožene. Tam ostanejo do konca vojne.

Razgled po svetu.

Naš cesar na obisku pri angleškem kralju. — Dne 16. t. m. se je pripeljal cesar Franc Jožef v Marijine vane, kjer biva angleški kralj Edvard. Na kolodvoru v Marijinih varih je sprejel cesarja, ki je bil oblečen v uniformo angleškega admirala, kralj Edvard. Oba vladarja sta se presrečno pozdravila. Drugi dan se je odpeljal cesar v Karlove vane.

Tam je sprejel mestni zastop iz Heba. Na županov nagovor je cesar odgovoril: „Pozdravljam Vas prihod kot znak Vasega patriotičnega misljenja. Obžaloval sem, ker se nisem mogel odzvati Vamemu vabilu, da bi prišel v Heb; čas je prekratek, morda drugič. Sedaj moram v gore, da si odpočijem.“

Okoli dvajset tisoč ljudi je bilo v Trstu na predvečer cesarjevega rojstnega dne po ulicah z bakljami in zastavami. Se poprej so bili nabiti lepaki, ki so vabili na obhod ter priporočali razsvetljava. Iz te množice so se slisali klici: Abbasso gli ebrei! Morte ai giornalisti venduti! Abbasso la Camorra! Fuori i ladri! Kvivva Dompieri! itd. Pred Dompierijevem stanovanjem je bilo veliko vsklikanje na njegov naslov, imenovali so ga „il salvatore di Trieste“. Mesto je bilo na mnogih krajih razsvetljeno, namestništvena palača, policija in municipij pa niso bili razsvitljeni, kar je obudilo v tej množici mnogo ogorčenja. Demonstrirali so pred uredništvom „Piccola“ in „Indipendenta“. Zgodilo se ni pri tem obhodu nič posebnega, marveč so se vsi oni živili, ki diše po irredentizmu, poskrili v svoja bivališča.

Nemški patrijotizem. — Poslanec Schönerer je pisal mestni občini Heb, da se odpove častnemu mestanstvu. Pismo pravi: „Ker je vabljenje cesarja k sebi v nasprotju z vsenemskim programom, ki določa, da se Nemci ne morejo udeleževati izraževanj lojalnosti, je jasno, da se je cenjeni občinski zastop oddaljil od vsenemškega programa, vsled česar se čutim dolžnega, da se od vsem častnemu mestanstvu, ker bi bil sicer molčeč sokrivec.“

III.

Poletje je poteklo, žalostno, vroče, tiho. Pazno se je ozirala Marjetica po prvih rumenih listih, gledala je, kako se zbirajo prve lastovke za odhod, kako poganjajo hrizanteme.

Nekolikrat mu je pisala na ... ali človek nikdar ne ve, so li prišla ta pisma ... roke.

Koncem julija je dobila pismo ... pisal jej je, da se čuti zdravega, da obeta pol ... ga lov in da ima že 1500 rib na svoj delež. Pis ... bilo pisano od začetka do konca v onem naivnem, jednoličnem, vkovanem slogu, v katerem pišejo vsi Islandci svojim družinam. Ljudje, vzgojeni kakor Jan, niso nikakor zmožni, da bi izrazili vse to, kar mislijo in čutijo, kar sanjajo. Ker je bila Marjetica bolj izobražena nego on, je čitala med vreticami globoko nežnost, katere ni izrazil z besedami. Tekom teh štirih strani jo je večkrat razlival „soproge“, kakor da bi mu delalo posebno veselje, ponavljati to ime. In potem že naslov sam: „Gospa Marjetica Gaos, pri Gaosovih, v Ploubazlanecu“, že to je bilo nekaj, kar je z radostjo čitala in zopet čitala. Tako malo časa se je še smela imenovati: „Gospa Marjetica Gaos!“...

IV.

Delala je mnogo v teh poletnih mesecih. Paim-poležanke jej niso izprva nič kaj zaupale. Rekle so, da ima prelepe, pregosposke roke za šiviljo. Toda izprevidelo se, da jim dela mnogo boljše in lepše obleke nego druge, in skoro je bila šivilja na glasu.

(Dalje pride.)

ne gori tako koža, ker mu ne bije ostro zrnje v obraz, in oči dlje časa razločno vidijo...

... Govorila sta tiho, tiho, kakor bi se bala, da odpodita trenutke, ki so jima še ostajali, da jima čas še hitreje uteče, ko bi glasno govorila. Govorila sta o vsem drugem nego o tem, kar se je imelo zgoditi čez nekaj trenutkov, neizprosno in gotovo. Najneznatnejše stvari, ki sta si jih pripovedovala, so se jima zdele danes skrivnostne in važne...

Poslednji trenutek pred odhodom je dvignil Jan svojo ženo v naročje, in tiho, brez besed sta se združila v dolg, tesen objem.

Stopil je na krov, siva jadra so se razpela ter se vzbočila v lahkem vetru, ki se je vzdignil od zahoda. Še ga je videla, kako je vihtel svojo čepico, kakor sta se bila dogovorila. In strmela je dolgo za njim, kako se je izgubljala njegova senca na morju. — To je bil še on, ta majhna, temna človeška postava, ki je stala nad pepelnato modrino voda, — že nejasna, nejasna, izgubljena v daljavi, skozi katero se nape-njajo oči, da bi razločile, pa se osolze in ne vidijo nič več...

... Kakor se je oddaljevala „Leopoldina“, jej je sledila tudi Marjetica peš po skalnem obrežju, kakor da jo vleče silen magnet.

Kmalu se je morala ustaviti, ker jej je zmanjkalo trdih tal. Tedaj je sedla k nogam zadnjega visokega križa, ki se je dvigal izmed trnja in kamenja. Ker je prostor malo vzvišen, je bilo videti, kakor da se morje v daljavah dviga, in rekel bi bil, da se „Leopoldina“, čisto majhna, polagoma vpenja po obronkih tega neizmerne kroga. Široki valovi so se leno raztezali po vodeni ravnini, — kakor zadnji pojemaajoči znaki silnega viharja, ki je divjal nekje drugje, tam daleč za obzorjem; toda v krogu, ki so ga pregledale njene

oči in kjer je še bil njen Jan, je ostalo še vse mirno in pokojno.

Še vedno je gledala Marjetica nepremično za ladjo. Hotela si je vtisniti v spomin njeno obliko, obrise njenih jader in vrvi, da bi jo spoznala že od daleč, kadar pride zopet sem, da jo pričakuje na tem istem prostoru.

Od zahoda so se podili še vedno visoki valovi, vzdržema, brez prenehljaja, pravilno drug za drugim. Vedno iznova so poskušali svojo brezuspešno moč, razletavali so se na istih čerch, zaganjali se v iste skale ter se razlivali po istem bregu. Ščasoma je postajalo nekam čudno to topo valovanje voda pod mirnim, jasnim nebom; bilo je, kakor da so morske globine prenapolnjene, kakor da se hočejo razliti čez bregove ter poplaviti obalo.

Bolj in bolj se je izgubljala „Leopoldina“ v daljavah, postajala je manjša. Gotovo jo je gnala morská struja, zakaj veter je bil nocoj slaboten, in vendar se je hitro oddaljevala. Skoro se je izpremenila v majhno liso, sivo, neznatno, točko, in še malo, pa doseže mejo vidnega kroga ter se izgubi v one brezkončne daljave, ki so bile že zavito v črno temo.

Ko je prišla sedma ura zvečer, se je stemnilo, ladja je izginila izpred očí, in Marjetica je odšla domov. Bila je še zadosti pogumna, vkljub solzam, ki so jej tekale brez prestanka. V resnici, kako vse drugače bi šele bilo, kako vse bolj temno in prazno, ko bi bil odšel kakor druga leta, brez slovesa, kot tujec! Sedaj je bilo vendar vse izpremenjeno, ublaženo. Jan je bil tako ves njen, čutila je tako njegovo ljubezen, vkljub temu odhodu, da je imela vsaj tolažbo v sladkem pričakovanju na svidenje, ki ga doživita v jeseni. —

„Narodni kolek“, kateri je uvedlo akad. društvo „Prosveta“, prevzame odsej družba sv. Cirila in Metoda v svoje področje. „Prosveta“ je izročila doslej družbi 600 K čistega doneska iz razpečanega „narodnega kolka“.

V Brežicah so te dni otvorili „Narodni dom“. Bila je lepa slavnost. Ali Tevtoni niso mogli mirovati. Napadli so mirne Slovence in Hrvate ter jih tudi ranili. Na pomoč so poklicali policijo iz Celja. Jisto policijo, ki bi najraje aretirala vse Slovence. Javna varnost je bila potem res na dobrih nogah!

Mednarodni socialistični kongres se je otvoril 14. t. m. v Amsterdamu. Prišli so delegatje od vseh strani sveta. Predseduje Holandec Van Koll, podpredsednika sta pa Rus Plehanov in Japonec Katojama. Točko od ruske kolikor od japonske strani se je govorilo proti vojni na Daljnem vstoku. Oba govora sta bila sprejeta z velikanskim odobravanjem in ploskanjem. Po govorih sta se Plehanov in Katojama objela, kar je moral biti pač pretresljiv moment!

Pomorska eskadra v Trstu. — V sredo je dospela v Trst c. kr. eskadra pod poveljstvom kontreadmirala Julija Ripperja. Ta eskadra je sestavljena iz oklopnjak „Habzburg“ (admiralska ladja), „Arpad“, „Babenberg“, „Monarch“, „Wien“ in „Budapest“, iz kriztarke „Zenta“, iz torpednih ladij „Meteor“, „Satelit“ in „Komet“ ter 12 torpedov. Eskadra ima ostali v Trstu 3 do 4 dni. —

Istrski deželni zbor. — Deželni zbor istrski, kateri bo zboroval septembra ali oktobra, bo imel, kakor se čuje, veliko dela. Predloženi bodo zakonski načrti o pokojninskih učiteljev in občinskih uradnikov, o določitvi stalstva občinskih zdravnikov, o spremembi pravi zemljskega kreditnega zavoda, o posojilih občinam brez hipotekarne varnosti, o vodovodih in o opravišču v Opatiji. Predložijo tudi načrte o opravišču zvez. bolnice v Pulju, o zavarovanju predpisov za upravo dobrodelnih ustanov, itd. — Pa naš goriški?

Nova trgovinska pogodba med Avstrijo in Italijo. — Italijanska vlada je neposredno pred prekinitvijo pogajanj stavila predlog glede vprasanja o vinski carini. Ta predlog ni bil uradno objavljen.

Govori se, da zahteva Italija znatno carino za množino 200.000 kvintalov belih vin. Glasom poročila z Reke je predlagatelj carinski postavek z 12 kronami za kvintal ter so bile označene tri italijanske pokrajine Istri, Foggia in Lacco, na katere bi se ta carinski postavek raztezal. Ni se znano, hoče-li Italija v resnici ostati pri carini 12 kron, kakor je bilo na razpravah ponovno omenjeno. Avstrijski odposlanci so že v začetku izjavili, da ni možno tega predloga Italije sprejeti. Avstrijski vladni krogi so izjavili, da je možno sprejeti kakor maksimum carinski postavek 25 kron nasproti carinskemu postavku 60 kron, ki jih določa avtonomni carinski postavek, docim se ne označa množino 200.000 kvintalov kakor nemogoče. Po kaže se, v kakem zmislu bodo napredovala pogajanja in v katerih točkah se zedinite Avstro-Ogrska in Italija. Pogajanja bodo trajala še več tednov.

Dunajska „Information“ je prejela iz Rima 11. t. m. vest, da bo glede italijanskih vin v bodoči trgovinski pogodbi med Italijo in Avstro-Ogrsko veljala, kakor se zagotavlja z verodostojne strani, sledeča določba: Pogodba se sklene za 10 let. Med tem časom bo zamogla Italija izvoziti v Avstro-Ogrsko: V prvem letu 400.000 hektolitrov, drugem 350.000, v tretjem 300.000, v četrtem 250.000, v petem 200.000, v šestem 150.000, v sedmem 100.000, v osmem 50.000 in v devetem nič.

Potem takem bo Italija tekom 10 let zamogla izvoziti v Avstro-Ogrsko le 1.800.000 hektolitrov, to je množino, ki je enaka izvozu od leta 1893.

Pasji pogrebi. — V Newjorku prirejajo bogate dame svojim psemljubljencem naravnost sijajne pogrebe. Neki izumljivi yankee je ustanovil pogrebni zavod za pse. Pred kratkim je „umrl“ neki miss pes Tekel, ki jej je služil zvesto 15 let. Priredila mu je sijajen pogreb. Iz računa, ki ga jej je predložil omenjeni zavod, je razvidno, da je stalo balzamiranje psa 260 K, krsta, bogata posrebrnena, 560 K, roz je bilo za 270 K, poleg se drugih stroškov je znašal konečni račun 2490 K. — Kdo ve, koliko lačnih ljudi, brez strehe in zasluzka, je gledalo ta „pasji sprevod“!

Novi brambeni zakon. — Meseca septembra bodo, kakor poročajo iz Budimpešte, imeli ministri obeh državnih polovic skupna posvetovanja o zvišanju števila vojskih novincev in pa o dveletni vojaški službi.

Avstrijski častniki na laških tleh. — Iz Arsiera pri Vicenci so poročali: Pokazalo se je, da so dobili dne 14. t. m. prijeti avstrijski častniki in podčastniki od finančnega stražnika na meji dovoljenje, ogle dati si vrh Terrara. Zapazili pa so jih nekateri častniki „alpinov“ ter jih prijeli in jim vzeli orožje. Na to so brzojavili na ministerstvo, ki je pa ukazalo takoj spustiti jih.

„Gazzetta di Venezia“ pa pripoveduje, da so prekoračili dne 14. t. m. mejo 1 avstrijski major, 2 stotnika, 1 poročnik in dva podčastnika izmed čet, ki se nahajajo pri Tonzzi na manovrih, in sicer so sliče brez orožja ali v uniformi. Častniki so imeli daljnogled in topografske karte. Zasacil jih je neki finančni stražnik. Rekli so mu, da so hoteli napraviti izlet na Toraro. Stražnik jih je peljal v tabor „alpinov“ pri Vicenci. Tam so jih pridržali več ur, potem pa izpustili na ukaz ministerstva.

„Piccolo“ poročajo iz Arsiera, da so finančne straže naletele na 30 oboroženih avstrijskih vojakov 300 m od meje. Sledili so jim. Ednega vojaka so vjeli, razorožili ter ga poslali potem čez mejo.

Dež je izprosil. — V reškem „Novem listu“ čitamo: „Ne navajamo imena, ali dejstvo je istinito ter dogodilo se je pred kratkim nekje v naši domovini. Po dolgi susi je v oni okolici obilo deževalo. Ko se je to zgodilo, je poslal tamkajšnji župnik svojega slugo po selih, da mu naj nabere jajec, ker da je on izprosil dež s svojim „očenašem“ na koncu mase. Livade so se posušile. Se otave letos nismo pokosili, na kosoših se je pokazala bolezen, ali naš župnik bere jajca, maslo, sir. Pa dobra seljakinja mu da se zadnja tri jajca, katera ima pri hiši. Ni čuda, da je bila župnikova torba polna!“

Umor na cesti. — V Trstu je napadel na cesti 43 letni zidar Mattioni K. 45-letnega P. Constantinja ter ga zabel, da je izdihnil. Mattioni je bil Constantinjev svak.

Ovire v prometu na Koroskem. — 16. t. m. je divjal, kakor poročajo iz Pontabla, tak vihar, da je bila železniska proga med krajema Luznice in Ukeve z sula. Pese in kamenje leži 12 metrov na dolgo po 1 m visoko na progi. Promet je vstavljen na nedoločen čas. Lani je bila tam slična nevihta vstavila promet za celo 3 tedne.

Sila ogrskega poljedelskega ministra, pl. Talljana, se je vstrelil. Baje ga je privredila do tega koraka neozdravljiva bolezen. Nahajal se je v kopališču Lipik.

S silo pridržana v samostanu. — Neka dekla v Avnienu, katero so njeni gospodari poslali večkrat v tamkajšnji nunski samostan, se nekega dne ni več vrnila, marveč je doslo sporočilo, da hoče postati nuna. Par „sester“ je šlo po njeno obleko, ali gospodar je zahteval, da mora priti sama. Res je prišla, ali ko je zagledala gospodarja, se mu je vrgla pred noge ter ga prosila, naj jo oprosti, ker je bila s silo pridržana v samostanu. Dekla je ostala prosta, nune so sramotno odšle.

Zvita požigalka. — V Mengšu na Kranjskem so prijeli 45-letno posestnico Terzijo Majhen, doma iz Velikih Vas, okraj Kamnik, katera je na zelo zviti način zažigala hiše. Majhen je bila za večjo svoto zavarovana na svojem posestvu. Ker ji je zmanjkalo denarja, da bi poplačala dolgove, je vzela železen lonec, natresla žrjavice v njega ter zlezla na streho svoje hiše, kjer je potem po njej potresla žrjavico tako, da se je hiša utgala. Na ne bi ljudje prišli na to, je pri ognju jokala in tavalna ter nosila vodo gasilec. To stvar je dobro napravila pri eni hiši, ko pa je hotela drugo zažgati, jo je zapazil njen sosed, kateri jo je takoj naznanil orožnikom.

Bevščina med Buri je postala velika, tako da bo morala pomagati vlada. V pretorijem okraju je 500 družin v največji bedi in tudi v okolici Johannesburga ni prav nič boljše. Vlada je ustanovila odsek, kateri ima slavitvi vladi predloge, kako pomagati prebivalstvu.

Železnica v Islandu. — Island je bila doslej edina dežela, v kateri ni bilo železnice. Sedaj pa je sklenila neka angleška družba napraviti železnico na severu otoka, dolgo kakih 27 km, da bo mogla tako bolje izkoristiti zveplene jame.

Požari na Ogrskem. — V mestu Gyöngyös v Leveskem komitatu je požar vpepelil 500 hiš. Pogasiti se ni moglo, ker ni vode.

„Fridollinstvo“ v Italiji. — V kolegiju Clusone pri Bergamu se je dogodil ogaven zločin. Na dečku Camplani so bile izvršene take gnjusobe, da je ubogo dete dobilo težko bolezen ter v kratkih dneh umrlo. Ta kolegij je v rokah duhovnikov. Sumi se, da so oni to storili. Sodna oblast je začela preiskavo. Rektor G. Salvoldelli vse taji! Škandal je velik; pa v Italiji slični zločini od strani svečenikov niso redki.

Dve srol. — V Chicagu so pregledali 3 letnega sinčka Janka Hrvata Mije Zukine ter našli, da ima dve srci, na desni strani živo, na levi sedaj še mrtvo srce. Deček je neobičajno močan. Zdravniki sodijo, da bo deček besnel ter bo strah in trepet za okolico, ko mu začne biti se srce na levi strani.

V Parianu pijejo gorko vodo. Prefektura je izdala oklic na prebivalstvo, da naj pije le gorko vodo za nadalje, ker je v bližini nekega studenca v Parizu nastal legar ter se razširil.

Draga masa. — Papež je imel na obletnico svoje izvolitve maso za svoje rojake Benecane. Udeležil se je mase tudi dr. Saccardo, urednik „Difese“, kot zastopnik Benecanov. Po masi je čestital dr. Saccardo papežu ter mu izročil za maso ponižno svotico 16.000 K. Papež se seveda ni nič branil tega lepega plačila za maso.

Japonski dijak. — Baronica Babo-Vivenot opisuje iz Tokia japonske dijake. Ona pravi, da pri njih ni ne pijate ne komersov, ne plesnih zabav ne drugih hrupnih shajalšč, katerih je toliko pri evropejskih dijakih. Od ranega jutra do poznega večera, čisto tudi do zore, sedi skromni in marljivi japonski dijak pri svojih knjigah, dan na dan, leto za letom, ne da bi mu posla potrpežljivost in vstrajnost. Ta silni duševni napor ukloni marsikako mlado življenje, ki izgine v cvetu mladosti, prej nego dospe do svojega cilja. Jedinna zabava japonskega dijaka je, ako mu preostane časa, streljanje z lokom. V svojih zahtevah je jako skromen. Za hrano mu zadošča 50 vin. na dan, v sobi ima stol, omaro za knjigo in par pokrival ter posteljo. — In tako, pravi omenjena nemška pisateljica, ne živile eden, marveč vsi. Vprašujejo se ljudje, kako je bilo mogoče, da si je Japan v tako kratkem času osvojil kulturo? To je bilo mogoče le po izvenredni marljivosti in vstrajnosti japonske mladosti. Vsak je storil svojo dolžnost.

Književnost.

Sodno-zdravniška terminologija. — Dr. Al. Homan, dež. okrožni zdravnik v Radecah na Kranjskem, je sestavil sodno-zdravniško terminologijo ter jo je izdal v lični priročni knjižici. Terminologiji je pridjano navodilo za narekavanje sodno-zdravniških zapisnikov. Cena 2 K 50 v. Založil je knjigo g. Drag. Hribar v Ljubljani.

Družba sv. Mohorja.

S posebnim veseljem naznanjamo, da se je število Slovencev-Mohorjanov nepričakovano znatno pomnožilo, da štejemo letos število udov naše družbe kakor se nobeno leto poprej. Letos namreč smo dospeli do prečasnega števila 84.598 udov družbe sv. Mohorja, t. j. 8.540 udov več kakor lani, ko je stela družba 76.058 udov, in 4.552 udov več kakor predlanskem, ko smo steli 80.046 udov.

Število po posameznih krajih oziroma škofijah nam kaže sl. deči pregled:

1. Goriska nadškofija	9593 (+ 1292) ud.
2. Krška škofija	6471 (+ 266) „
3. Lavantinska škofija	26959 (+ 3666) „
4. Ljubljanska škofija	32783 (+ 2384) „
5. Trzasko-kopr. škof.	4615 (+ 567) „
6. Sekovska škofija	557 (+ 3) „
7. Somboteljska škofija	311 (+ 5) „
8. Zagrebska nadškof.	483 (+ 60) „
9. Senjska škofija	202 (+ 14) „
10. Poreška škofija	113 (+ 11) „
11. Djaškova škofija	82 (+ 19) „
12. Bosniške škofije	193 (+ 21) „
13. Videmska nadškofija	228 (+ 63) „
14. Razni kraji	527 (+ 55) „
15. Amerikanci	1273 (+ 154) „
16. Afrika in Azija	198 (+ 7) „

Skupaj . . . 84598 (+ 8540) ud.

Veseli ta razkaz nam kaže, da smo samo na dveh točkah malo nazadovali, namreč v sekovski (graški) škofiji za 3, in v bosniških škofijah za 21 udov.

Povsod drugod pa smo sijajno napredovali.

Pregled nam kaže, da je najbolj napredovala lavantinska škofija, namreč za 3666 udov, ki je bila prejšnje leto za 2115 udov nazadovala. Nji sledi ljubljanska škofija, ki je napredovala za 2385 udov, docim je bila prejšnje leto nazadovala za 915 udov. Tudi goriska škofija kaže jako lep napredek 1292, docim je bila prejšnje leto za 396 udov nazadovala. Lep napredek kaže nadalje trzasko-koperska za 567, in krška škofija za 266 udov. Prav posebno nas mora veseliti napredek v videmski škofiji, kjer imamo 63 udov več, in napredek Amerikancev za 154 udov. Razmerje po drugih škofijah nam kaže gornji pregled.

Med naše ude se bo letos torej razdelilo 507.588, t. j. precej nad pol milijona knjig. Ako pristejemo to število onemu prejšnjih let, vidimo, da je družba sv. Mohorja tekom svojega obstanka razdelila samo udov, imenoma navedenim v vsakoletnih koledarjih, vkup 9.807.628, t. j. malone deset milijonov knjig.

Z razposiljalnico letosnjih knjig se bo pričelo koncem meseca septembra.

Odbor.

Išče se prodajalko

za c. kr. glavno zalogo tobaka
A. Casagrande v Ajdovščini.

Odvetniška pisarna

dr. Dragotina Treo v Gorici

sprejme takoj

stenografa

voščega slov. in nemške stenografije.
Plača po dogovoru in zmožnosti.

Anton Potatzky v Gorici.

Na sredi Raštolja 7.

TRGOVINA NA DROBNO IN DEBELO.

Najceneje kupovališče nrmberškega in drobnega blaga ter tkanin, preje in nitij.

POTREBŠČINE

za pisarnice, kadilce in popotnike.

Najboljše šivanke za šivalne stroje.

POTREBŠČINE

za krojače in čevljarje.

Svetinjice. — Rožni venel. — Mašno knjižice.

Šišna obuvala za vse letne čase.

Posebnost:

Semena za zelenjave, trave in detelje.

Najbolje oskrbljena zaloga za kramarje, krošnjarje, prodajalce po sejnih in trgih ter na deželi. 2 35 -8

Edina slovenska kleparska delavnica

v Gorici

Karol Čufer.

ulica Sv. Antona št. 1.

Se toplo priporoča slav. občinstvu v mestu in na deželi za izdelovanje vseh kleparskih izdelkov, kakor cevij za vodo, žlebe za poslopja, kuhinjske priprave itd. Prevzame tudi vsako popravo po zmernih cenah. Zagotavlja točno postrežbo in pošteno delo. Izdeluje tudi zlate napise za trgovine.

Prva koncesijonirana delavnica z motornim obratom za fino mehaniko, fiziko, matematiko, optiko, fino brušenje in poliranje itd. Vpeljava strelododov, brzojavov, bišnih telefonov, plina in vode.

Poprave se izvršujejo hitro in po ceni.

Ivan Potočnik & A. Hügel

Gorica, za vojašnico.

Precizijška delavnica predmetov za merjenje.

Bogata zaloga

raznih predmetov za razsvetljavo za plinovo in električno luč.

Posamezni deli za električno, plinovo vodno in parno vpeljavo. Pumpe, železne in kovinske cevi. Zaloga mesarskega orodja, kuhinjskih nožev, brivskih britev, škarij itd.

Razpošiljatev na deželo se izvrši hitro in po ceni.

Karol Draščik,

pekovski mojster in sladčičar v Gorici na Kornu št. 8.

Priporoča vsakovrstno pecivo, kolače za birmance, torte i. t. d.

Priporoča se slavnemu občinstvu za mnogobrojna naročila ter obljublja solidno postrežbo po jako zmernih cenah.

Sladočarica (sirup)

Tamarindo

pripravljen v kemičnem laboratoriju

LEKARNE CRISTOFOLETTI.

Najboljša higijenična in

okrepčevalna pijača

v poletnem času.

Cena steklenici 80 vin.

Gorica — Gorica

Klimatično zdravišča.

Hôtel Südbahn

na Telovadnem trgu, poleg ljudskega vrta. — Hotel prvega reda.

— V hotelu in dependanci nad 70 sob in salonov. — Lastna električna razsvetljava. — Električni avtomobil-omnibus k vsem

brzovlakom in po potrebi. — Velik park pretežno z eksotičnim rastlinstvom. — Mirna, krasna lega, nič prahu, kakor nalašč

za one, ki hočejo prijetno in mirno preživeti nekaj časa v Gorici. — Izborna kuhinja in klet. — V hotelu je obsežna knjižnica.

Božjast.

Kdor trpi na božjasti, krčih in drugih nervoznih boleznih, naj zahteva knjižico o teh boleznih. Dobiva se zastoj in franco v prlv. Schwann-Apoteke, Frankfurt a. M.

Andrej Fajt

pekovski mojster

v Gorici Corso Franc. Gius. št. 2.

filijalka v isti ulici št. 20.

Sprejema naročila vsakovrstnega peciva, tudi najfinejšega, za nove maše in godove, kolače za birmance, poroke itd. Vsa naročila izvršuje točno in natančno po želji naročnikov.

Ima tudi na prodaj različne moke, fino pecivo, fina vina in likerje po zmernih cenah.

Za veliko noč priporoča goriske plnce, potlice itd.

Anton Ivanov Pečenko — Gorica

Velika zaloga

pristnih belih in črnih vin iz lastnih in drugih priznanih vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-ogerske monarhije v sodih od 56 l naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Cene zmerno. Postrežba poštena in točna.

Zaloga piva

„Delniške družbe združenih pivovarov Zaleo-Laški Trg in plzenjskega piva „prazdroj“ iz sloveče česke „Měšanske pivovarne“.

Zaloga ledu, karerega se oddaja le na deželo od 100 kg naprej.

Odlikovan fotografski atelje

Anton Jerkič

Gorica, Gosposka ulica št. 7. II. nadstropje

je največji in najmodernejši urejen atelje na Primorskem.

Izvršitev fotografij vseh vrst je neprekosljiva.

Na razpolago je nešteto pohvalnih pisem.

Cene nižje kakor pri konkurentih.

Eksport

Mizarska zadruga

Eksport

v Gorici — Solkanu

vpisana zadruga z omejenim jamstvom

tovarna s strojevnim obratom na parno in vodno silo

naznanja, da izdeluje

najrazličnejša pohištva

vseh slogov

ter sprejema v delo vsa večja stavbena dela.

Podružnica v Trstu Via di Piazza vecr. 1. Zastopstvo v Splitu ter Orjentu.

Cene zmerno, delo lično in solidno.

V Ameriko potujoči

naj se blagovolijo obrniti na

Agenturo Zwilchenbart

v Buchsu ali Baslu (Švica)

Havre - New York.

Vožnja čez morje samo 6 dni.

Na vsako vprašanje daje se kretom pošte in brezplačno odgovor in pojasnila.

Vse stroje za poljedelstvo in vinorejo.

Brizgalnice za sadjno drevje

z mešalom za mešanico iz bakra in apna tako, da se najedenkrat na dve cevi brizga,

brizgalnice (streljke) za sadjno drevje z

natanjko namerjeno petrolemešanico,

svetilnice na acetalen da so ulove leteči hrošči,

hidravlične stiskalnice za vino,

stiskalnice za vino in ovočje s diferencijalnim pritiskom.

stroje za drobljenje, stiskalnice,

čisto nove mlince za grozdje,

nove priprave proti peronospori in za žveplanje,

sesalke za vino, cevi za vino,

kakor tudi vse druge stroje za poljedelstvo kot

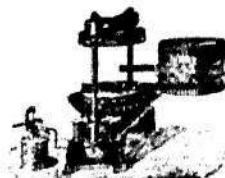
žitralnice (teleure), mlattalnice, vitale (gepe) i. t. d.

razpošilja kot specialitete po najnižjih tovarniških cenah

Ig. Heller, Dunaj, II. Praterstrasse 49.

Cenilniki zastoj in franko.

Dopisuje se v vseh jezikih.

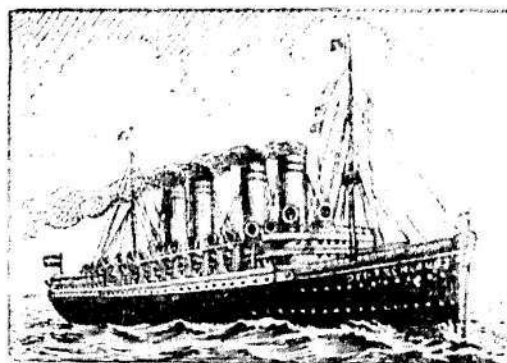

Sedaj gld. 60

zelo znižane

vozne cene v

Ameriko

Prej gld. 105

Ravno ista

vožnja in po-

strežba

kakor prej

Iz Ljubljane v Novi-York samo gld. 60

s prosto dobro hrano že v Hamburgu

v dežele: Pennsylvania, Ohio, Illinois, Minnesota, Montana, California itd. toliko višje kolikor je tarifna cena po ameriški železnici; s priznano najboljšimi parniki družbe

Hamburg - Amerika Linie

Kdor je odločen potovati in da se mu dober prostor preskrbi, naj pošlje 20 kron are na moj naslov:

Fr. Seunig — Ljubljana, Dunajska cesta 31.

Prosilva zahtevati listke!

Največja zaloga vseh stavbnih potrebščin, kakor: cement, stavbne nosilce, vsakovrstne okove, železje, strešna okna, cevi za stransila itd. Imajo v zalogi orodje za vsa rokodelstva iz najbolj slovečih tovarn. Opozarja na svojo bogato izber

kuhinjskega in hišnega

orodja, pečij, štedil-

nikov po brezprimerno

nizkih cenah

Pozor! Eno krono nagrade!

Največja trgovina z železjem
Konjedic & Zajec v Gorici
pred nadškofo št. 11.

Edina zaloga stavbnih nosilcev v Gorici.

Pocinkana žica

za vinograde po znižanih cenah!

Pozor!

Eno krono nagrade

izplačava vsakemu, kdor dokaže s potrdili najnove ameriške blagajne, da je kupil pri naju za 100 K blaga.

Prosilva zahtevati listke!

Pozor! Eno krono nagrade!